

Пісні з холодного краю

Вогняне озеро

Ми випали із червня,
як літери зі старих абеток і словників,
ми занурилися в липень, як у теплу річку,
запали в нього, як у сон.
Рухаючись однією з тих південних доріг,
що встелені під кінець літа перестиглими абрикосами,
я впізнавав перехрестя,
залізничні насипи і переїзди,
дерева в лісосмугах,
поля і балки,
ящірок і птахів,
мости,
всі ті місця, де колись стояв і ловив попутки.
Нам сказали, що ми йдемо до озера,
там зробимо привал,
переночуємо,
а вранці кожен із нас вирушить своєю дорогою.
Вечір спокійно і поволі переплавився в ніч,
ніч плавно перетекла у ранок.
Прощання було коротке,
всі зібрали свої речі і розійшлись,
не оглядаючись.
Тільки в кожного в голові, напевно, звучали слова провідника:
«Смерть — книжка, про яку всі говорять,
проте ніхто не читав.
Запрошуємо».
Опинившись на самоті,
я зрозумів, що від початку був сам,
кожен, гадаю, зрозумів.
Кожен зрозумів, що нічний вогонь був останнім теплом,
яке вони відчули,
що далі буде тільки дорога

і вічна студінь.

Ми зупинятимемося в незнайомих містах,

будем знайомитися з новими людьми,

інколи зустрічатимем старих друзів та знайомих,

продовжуватимемо жити так, як жили до того ранку,

але тепер нас оточуватиме тиша —

жодних слів,

жодних мелодій і ритмів.

Тиша,

мерзла тиша

і теплі речі в похідному наплічнику.

Балконний екуменізм

Всю ніч падали грушки,
вітер колихав полум'я свічки,
і я торкався її так, ніби вперше торкаюся жінки.
Мої порожні очі, мій теплий голос,
мої втомлені жести і недбалі рухи залишали відбитки на шматках ночі.
Її терпка слина, якою я змочував своє піднебіння,
вкрите шаром тополиного пуху,
вино, від якого ми п'яніли і ненароком розбивали фужери,
дощ, який розпочався якраз перед світанком,
заливаючи попільничку з недопалками і виганяючи нас з балкона
(з балкона, що став у ці дні храмом, музеєм релігії,
єдиної релігії, яка об'єднує всіх,
зі своєю євхаристією і своєю конфірмацією), —
все обернулося у таємний ритуал.
Бачиш, мертві можуть танцювати,
відчуй, як набрякає простір, що нас оточує,
скільки там того життя,
мертві ж натомість можуть танцювати і дихати в унісон зі ще кимось,
відчуй, як тихо я проходжу повз тебе,
боячись зачепити тебе, збудити зі сну.
Все, що залишається після смерті, я вже показав тобі
і вже не чекаю воскресіння, бо відкрив цю релігію і побачив, що добре воно,
добре воно — бути мертвим,
і поки ти спиш тут, я проходжу повз тебе,
проходжу, вкриваючи ковдрою, і розпорошуюсь.
Повертається світло,
лягає біля неї.

Передсерпневе моління

Кажу тобі:

молися на серпень і молися за тишу,

кажу тобі:

молися на серпень

і молися за тих, хто в дорозі.

Може видатись — зайве складати молитви серпневі,
але кажу тобі: молися на серпень.

Ніколи не знаєш, який він буде цьогоріч,

жоден прогноз його не передбачить;

чи стікатиме грушевим соком,

гарячий, солодкий і липкий,

по вінця залитий густим світлом,

як того літа перед моєю смертю,

чи буде дощовий і прохолодний,

як того літа, коли я мав ножа.

Спробуй розгледіти тепер,

в цю останню декаду липня,

на самому дні літа, там, де намул і соми,

спробуй розгледіти за цими овочами,

які дбайливо вибираєш на привокзальному ринку,

за цим спокоєм, який настав після всього,

за ароматом хризантем, що витає подвір'ям,

як зблискує на горизонті рудий метал,

як зі ще теплого лісу виходять діти з букетами польових квітів,

як запилюженою дорогою котиться циганська валка

кудись у напрямку румунських гір,

здіймаючи за собою куряву.

Ніщо тебе не врятує,

осінь підходить непомітно, поволі,

тільки трава і дерева виказують її,

ці вічні дезертири,

що завжди перші покидають поле бою;

услід за ними припинять опір птахи,

але ще не час.

BIXIA

TIKOBIBIK

Можна вирощувати поезію, як кристал, високо над власною головою: ось вона обертається в чистоті лабораторії, відбиваючи своїми гранями всю видиму і невидиму реальність. Поезія може бути непомилна, як Пала Римських, і точна, як секстант. Може споглядати нас із висоти радіостанції і передати нам безкальній сигнал, може бути нашим суддею. Я готовий подивитися в її суворе око, навіть прикинути перед нею.

Але можна носити поезію, як сорочку, одягати її шаранку, інколи забуваючи звити на ніч, запаляювати, де й коли з'являється на ній сигаретні пропалини, плавки вина, пльови поту, пригадувати, коли й кому ти приврякав нею змерлі плечі, де стелив її на волоку траву, щоб відпочити, кому витирав нею мокре волосся.

Такою виразом можна зірватися, коли рантом виштов надір надто легко вбранний, і нещарком пережити відтвінок чужого життя.

Такі вірші не судять і не поридають світ, не запучують, не шукають універсальних правд, не повертають до джерел, не відкривають очей на забуті істини. Вони помилковують, як і той, хто їх пише, виправляють себе, вертаються до пункту виходу, троцяць посуд, зби було більше місця, і сумують над черешками, б'ють по щоді і підставляють свою.

Мені завжди подобалися в поезіях Мірека Боднара їхні безпосередність, безпоятність, їхній усвідомлена недосконалість, споріднена з недосконалістю вжитого з нас, гідність, з якою вони визнають власну помилку, і завдання, з яким знову здаються на черговий бар'єр персонального невимовного, щоб, як казав Беккет, «fail better», «помилуватися краще».

Тепер вірші Боднара стали мудрішими, зрілішими, в їхній відчайдушності стало менше вісцяю, згте додалося споквою — того, який приходить, коли затихає шал. Я знаю, що Мірек за той час — між його попередніми віршани і поезіями з «Нульового меридіана» — шось пережив, але що саме? Якійсь бар'єр двадцятишестиліття, пробу нудотою, якою змінюється і завдання, і розчарування, нудотою, яка стає останнім випробуванням на шляху від досвіду до знання? Якую персональну ініціативу, після якої не страшно розвинуватися, бо ні пуста, ні смерть більше не уявляються небутом?

У цих текстах росило дуже багато сакральності, вона — в яблуках, дровах і кияках, вона обертає балкон у храм «єдиної релігії, яка об'єднує всіх». Але яка ця релігія — релігія здійсненого воскресіння, коли, ще перебуваючи у своїй тілесній оболонці, відчуєш життя, як смерть, і смерть, як несвідоме життя?

*...місто свободні приймає нагаммака, що повернувся додому.
Він тепер знає, де стоїть те дерево,
до якого райським птахом душа його приймає.*

Це якась знання, безцеревно. Досить яке і виразне, щоб не бути остаточним. Бо знання згасає, як жар повинного вогнища, якщо перестати його виправити, уточнювати, дописувати, якщо перестати діймати себе запитаннями. І, може, це справді єдине, що нахакаці залишається зі здобутого досвіду писання, єдине, що не вимагає перегляду, і єдине, чого можна по-справжньому навчитися: «поставити країну, / а за мот, повагавшись, / поставити кому».

Остан Савицький

Смерть — знюка, про яку всі говорять, проте ніхто не читав

Ратнар Стрёмберг

вірші такі самотні що можуть померти

Кенет Клеметс

Пісні з холодного краю

Вогняне озеро

Ми випали із червня,
 як літери зі старих абеток і словників,
 ми занурилися в липень, як у теплу річку,
 запали в нього, як у сон.
 Рухаючись однею з тих падених дорі;
 що встелені під хвіст літа перестиглими абрикосами,
 я ввійшов перехрестя,
 залізничні настиги і переходи,
 дерева в лісосмугах,
 поля і балки,
 явірнок і птахів,
 мости,
 всі ті міста, де колись стояв і ловив попутняк.
 Нам сказали, що ми йдемо до сєра,
 там зробимо привал,
 перночujemo,
 а вранці кожен із нас вирушить своєю дорогою.
 Вечір спокійно і поволі перепланився в ніч,
 ніч плавно перетекла у ранок.
 Прощання було коротке,
 всі збрали свої речі і розійшлися,
 не оспівуючись.
 Тільки в кожного в голові, напевно, звучали слова провідниці:
 «Смерть — книжка, про яку всі говорять,
 проте ніхто не читав.
 Запрошujemo».
 Отвинтившись на самоті,
 я зрозумів, що від початку був сам,
 кожен, гадаю, зрозумів.
 Кожен зрозумів, що нічний вогонь був останнім теплом,
 яке вони відчули,
 що далі буде тільки дорога

і вічна студія.
 Ми зупинятимемося в незнайомих містах,
 будем знайомитися з новими людьми,
 інколи зустрічатимем старих друзів та знайомих,
 продовжуватимемо жити так, як жили до того ранку,
 але тепер нас оточуватиме тиша —
 жодних слів,
 жодних мелодій і ритмів.
 Тиша,
 мерзла тиша
 і теплі речі в похідному наплічнику.

Балконний екуменізм

Всю ніч падали грушки,
 вітер колихав подум'я свічок,
 і я торкався її так, ніби вперше торкаюся жінки.
 Мої порожні очі, мій теплий голос,
 мої втомлені жести і недбалі рухи залишали відбитки на шматках ночі.
 Її терпка слина, якою я змочував своє піднебіння,
 відкриє шаром тополиного пуху,
 вино, від якого ми п'яніли і неспроможом розбивали фужери,
 дощ, який розпочався якраз перед світанком,
 заливаючи поліп'яничку з недопалками і виганяючи нас з балкона
 (з балкона, що став у ці дні храмом, музеєм релігії,
 єдиної релігії, яка об'єднує всіх,
 зі своєю єхаристією і своєю конфірмацією), —
 все обернулося у таємний ритуал.
 Бачиш, мертві можуть танцювати,
 відчуй, як набрякає простір, що нас оточує,
 сідьми там того життя,
 мертві ж натомість можуть танцювати і дихати в унісон зі ще кимось,
 відчуй, як тихо я проходжу повз тебе,
 боячись зачепити тебе, збудити зі сну.
 Все, що залишається після смерті, я вже показав тобі
 і вже не чекаю воскресіння, бо відкрив цю релігію і побачив, що добре воно,
 добре воно — бути мертвим,
 і поки ти спиш тут, я проходжу повз тебе,
 проходжу, вкриваючи ковдрою, і розпоршуюсь.
 Повертається світло,
 лягає біля неї.

Передсерпневе моління

Кажу тобі:
 молися на серпень і молися за тишу,
 кажу тобі:
 молися на серпень
 і молися за тих, хто в дорозі.
 Може відатись — зайве складати молитви серпневі,
 але кажу тобі молися на серпень.
 Ніколи не знаєш, який він буде цьогоріч,
 жоден прогноз його не передбачить;
 чи стікатиме грушевим соком,
 гарячий, солодкий і липкий,
 по вінця залитий густим світлом,
 як того літа перед моєю смертю,
 чи буде дощовий і прохолодний,
 як того літа, коли я мав ножа.
 Спробуй розглядати тепер,
 в цю останню декаду липня,
 на самому дні літа, там, де намул і соми,
 спробуй розглядати за цими овочами,
 які дбайливо вибираєш на привокзальному ринку,
 за цим спокоем, який настав після всього,
 за ароматом хризантем, що витає подвір'ям,
 як зблискуює на горизонті рудий метал,
 як зі ще теплого лісу виходять діти з букетами польових квітів,
 як запліноженою дорогою котяться циганська валка
 кудись у напрямку румунських гір,
 здіймаючи за собою куряву.
 Ніщо тебе не врятує,
 осінь підходить несподівно, поволі,
 тільки трава і дерева виказують її,
 ці вічні десертири,
 що завжди перші покидають поле бою;
 услід за ними припинить опір птахи,
 але ще не час.

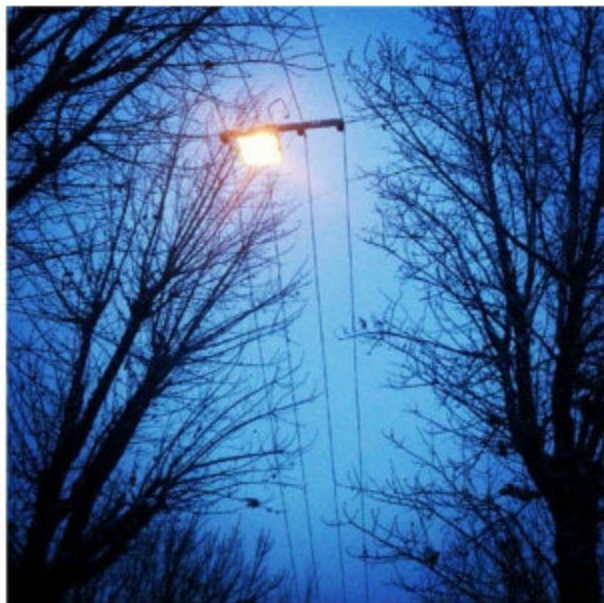
Осінь підходить непомітно, поволі,
 ніщо тебе не врятує,
 але кажу тобі: молися на серпень,
 молися за ті дні,
 коли я був живий,
 кажу тобі:
 молися на серпень і молися за тишу,
 поки я в дорозі.

Ландшафтний дизайн

Сонячно-хмарного надвечір'я вийти на балкон,
 з сигаретою в пальцях,
 босими ступнями по холодному бетону,
 перехилитися через поруччя,
 погляд додолю —
 море зеленої трави колихається від південного вітру,
 погляд вгору —
 груші зблискують на сонці після дощового дня.
 Щось це нагадало сьогодні,
 викликало язвись спогад,
 давно минулі дні, коли було все —
 дерева, річки, ягоди, розмови,
 коли не треба було нічого, а було все.
 Ось і підійшли літні канікули до кінця, друзі,
 ось і я з вами сьогодні гріюся біля вогнища,
 як у давно минулі дні нашого шалу.
 Ландшафти перед очима розгортаються, як морські хвилі,
 мерехтить вечір,
 сюркіт цвіркунів доноситься із саду,
 місто спокійне, лагідне,
 місто сьогодні приймає паломника, що повернувся додому.
 Він тепер знає, де стоїть те дерево,
 до якого райським птахом душа його прилітає.

Свинцевий парашут

Лягай спати разом із сонцем,
 прокидайся із сонцем,
 споглядай світанки,
 вигадуй собі міста сам,
 слухай свою вчительку ведичних знань,
 поверни собі дорогу.
 О п'ятій ранку,
 коли місто належить винятково птахам,
 випадковим собакам
 і вуличним прибиральникам,
 перетну його в напрямку двірця,
 мокрою після нічного дощу брузіваюю прослизну вужем,
 не лишаючи по собі слідів.
 Тільки порожні пляшки, виставлені на балконі,
 які лизатиме вітер, і вони ледь чутио гудітимуть,
 нагадають комусь, що я тут був.
 Тепло вересня оманливє,
 ранками вже чуєш, як бринить
 розрідженє свинцевє повітря передвістям перших холодів,
 як огортає, немов парашут,
 що накрив парашутиста-невдачу,
 вже бачиш, як облизать фарба літа,
 як пейзаж міста сіріє і каламутно стікає стінами багатопверхівок.
 Це та пора, коли трава і листя вже не зелені,
 але ще не торізнуті осінньою жовтизною,
 осіннім багрянцем,
 тими кольорами, для яких іноді важко підібрати назву.
 Забудь мене, дівчинко,
 не пиши мені більше,
 я помидявся — як завжди,
 мушу тепер покидати це місто,
 мушу наздогнати тих, за ким вічно плентався,
 братів моїх мертвих.

Припливи ніжності і люті

***

не можу собі заборонити писати
 хоч варто нарешті спавитися
 не можу собі дозволити поохотити ще когось
 бо вже пройшов час кохання та шалу
 як літні канікули закінчилися
 випарувався як злива посеред розпеченого міста
 не можу не пити не курити так багато
 руйную себе поки не пізно
 всюди і повсючас
 дні — каламутна сіра ріка
 плаваю горілиць
 навіть не плаваю — просто лежу на спині
 дрейфую
 кудись мене несе
 куди — знаєш куди впаде твї ріка?
 так довго грішив що бог нарешті змилюстився
 і прислав байдужість
 всі однакові — я він інший той
 всі однакові
 і твої друзі і твоє найкраща подружка
 і твій брат
 і навіть ти кохана і навіть ти

***

я не вірю в дружбу між жінкою і жінкою
 але я вірю в дружбу між жінкою і чоловіком —
 так ти колись сказала
 обіймаючи мене на прощання
 в тому дворнику зі сміттєвими баками в центрі міста
 де все почалося і все закінчилось
 і за мокрим снігом що падав того вечора і торкався наших облич
 я не бачив твоїх сліз хоч і знав що ти плачеш
 але що я мав робити в ті жорстокі миті
 коли обертався у жінку
 і сидів змертвілий годинами
 і дивився на тебе втомленим поглядом?
 сонце в zenіті і я знову покадаю це місто після ночі любові вже з іншою
 знову ховаю шрами на зап'ястях під рукавами сестра
 а синці під очима за чорними окулярами
 цей вересень приходить уже вкотре і я знову не можу нічого з собою вдіяти
 сиджу змертвілий в автобусі
 вслухаюся в своє жіноче ество
 світло лягає на поля дерева людей
 лагідніше повітря
 з придорожного цвинтаря заносить слоком і затпшком
 безгоміння